

Flickan i pojkläder – en märkvärdig historia om en flicka i det tidiga 1900-talets Stockholm

Ingrid Söderlind

Sammandrag

Artikeln handlar om Sigrid, ett av många barn som under sin uppväxt i början av 1900-talet var placerad både i fosterhem och på institutioner. Sigrid rymde, vilket inte var helt ovanligt, exceptionellt är däremot att hon vid två tillfällen klippte håret och använde pojkläder för att dölja sin identitet. En av gångerna levde hon en och en halv månad som pojke i Stockholm och arbetade som springpojke. Artikelns fokus ligger på de två rymningarna men berör även institutionsliv och fattiga barns uppväxtvillkor mer allmänt. Källmaterialet utgörs av handlingar från två institutioner. Artikeln knyter an till frågor om barn som aktörer och hur vi kan nå barns röster i historiskt källmaterial. Genusfrågor uppmärksammas utifrån vilka möjligheter som en förklädnad till pojke kunde skapa och hur omgivningen reagerade.

Nyckelord: barndomshistoria, barnhemsbarn, rymning, förklädnad, sekelskiftet 1900

The girl in a boy's clothes – a remarkable story about a girl in early 20th century Stockholm

Abstract

The article is about Sigrid, one of many children who in the beginning of the 20th century spent part of her childhood in foster and children's homes. Sigrid ran away a few times, which wasn't unusual, exceptional however is that she twice cut her hair and dressed in boys' clothes to conceal her gender and identity. During one of these two occasions she managed to live six weeks in Stockholm while working as an errand boy. The article focuses on these two escapes and discusses institutional life and poor children's conditions more generally. Documents from two children's homes constitute the source material. The text relates to children as actors and discusses how children as actors and their voices can be captured and made visible in historical sources. Gender is paid attention to with disguise as a point of departure – what was gained by wearing boys' clothes and short hair and how did people respond?

Keywords: childhood history, orphaned children, run-away, disguise, turn of the century 1900

Inledning

Den 9 januari 1907 innehöll *Svenska Dagbladet* en längre notis med rubriken "Flickan som spelade pojke". I texten berättas om en fjortonårig flicka vid namn Sigrid som rymt från ett fosterhem och tagit sig till Stockholm, där hon låtsades vara pojke. Hon lyckades få arbete och fick bo hos ett äldre par men avvek, enligt tidningen, när kvinnan i familjen ville att han skulle bada och byta kläder. Efter en och en halv månad i Stockholm som pojke med namnet Oskar, sökte Sigrid sovplats på ett av Frälsningsarméns härbärgen. I samband med detta uppdagades att pojken var den efterspanade flickan Sigrid. I tidningen beskrevs Sigrid som "en af dessa moraliskt fullkomligt degenererade, men fantasifulla och intelligenta individer, med tung ärftlig belastning, hvilka det i Stockholm finnes så godt om."

Att Sigrid uppmärksammades i pressen visar på nyhetsvärde, att det var en ovanlig händelse, och formuleringarna indikerar att hennes agerande både kittlade fantasin och var något att förfasa sig över. Hur tidningen fått vetskap om Sigrid framgår inte, men detta var inte första gången som Sigrid rymde och inte heller första gången som hon använde pojkkläder för att dölja att hon var flicka.

Sigrid var under sin uppväxt placerad både i fosterhem och på två institutioner, Stockholms stads uppfostringsanstalt för flickor och Stora Blecktornet, och det är genom handlingar från dessa två institutioner som vi i den här artikeln ska följa Sigrid under några år. Fokus ligger på två tillfällen då hon rymde, men utifrån uppgifterna om Sigrid diskuteras även institutionsliv och fattiga barns villkor mer generellt. Sina erfarenheter av att kring sekelskiftet 1900 vara fosterbarn och barnhemsbarn delade Sigrid med många andra och det var inte heller ovanligt att barn rymde. Men att handla som Sigrid, att som barn inte bara rymma utan också uppträda som det motsatta könet, gör henne speciell och aktualiserar frågor om utsatthet, barn som aktörer och samtidens genusnormer. Vad var det som drev henne att rymma och hur bar

hon sig åt? Vilka svårigheter måste hon klara av när hon hade rymt? Vilka gränser kunde en flicka överskrida genom att låtsas vara pojke och vilka möjligheter gav detta henne? Hur reagerade omgivningen på rymningarna och på hennes förklädnad?

Innan jag går närmare in på Sigrid ska jag presentera institutionerna och det bevarade källmaterialet. Jag kommer också att beröra frågan om barns röster i historiskt källmaterial när brev, dagböcker och andra material från barn saknas.

Institutionerna, källmaterialet och barns röster

Stockholms stads uppfostringsanstalt för flickor, där Sigrid skrevs in år 1902, hade inrättats i början av 1870-talet, löd under fattigvårdsnämnden och hade plats för 50 flickor. Syftet var att uppfostra "dugliga tjänarinnor". Intagningsåldern var 5–6 år och flickorna kunde stanna till 15–17 års ålder. Till Uppfostringsanstalten remitterades i huvudsak så kallade värnlösa flickor, dvs flickor vars problem inte i första hand knöts till deras eget uppförande utan till föräldrars svårigheter och bristande möjligheter att ta hand om sina barn. Ett rikt källmaterial är bevarat: styrelseprotokoll, månadsrapporter från föreståndarinnan till styrelsen, in- och utskrivningshandlingar, matrikel där föreståndarinnan gjorde noteringar om flickorna, inventarieförteckningar med mera (Söderlind, 1999). Uppgifter om Sigrid finns i flera av dessa handlingar.

Stora Blecktornet tog emot så kallade vanartiga flickor och löd under barnavårdsnämnden. Hit kom Sigrid vid jultiden år 1906. Institutionen hade öppnats samma år för tjugo flickor i åldern 8–14 år. Flickorna kunde hållas kvar fyra år men för de som bedömdes som mindre vanartiga fanns fosterhemsplacering som alternativ.¹ Tyvärr har dokumenten från denna institution varit föremål för gallring, vilket innebär att det inte går att ge någon mer heltäckande bild av hur institutionen fungerade och av de intagna flickorna. Bland de

enstaka handlingar som finns kvar är en lång rapport om Sigrid, sju tätt handskrivna sidor, daterad 16 januari 1907. Sigrid hade då varit där några veckor. Tidningsnotisen från *Svenska Dagbladet* är bifogad, vilket visar att man från institutionens sida inte bara uppmärksammat den utan även funnit det relevant att spara den.

Institutionsmaterial kan, som Kajsa Vehkalahti (2016) påpekat, vara en betydelsefull källa för barndomshistorisk forskning och även innehålla uppgifter som inte nås på annat sätt, vilket även gäller denna studie. Materialet från de två institutionerna visar samtidigt hur olika syn på vad som är värt att bevara, och ibland kanske tillfälligheter, kan påverka forskningsmöjligheterna (Sköld och Söderlind, 2014; Musgrove, Pascoe Leahy och Moruzi, 2019).

Under 1980-och 1990-talet skedde ett paradigmskifte i synen på barn och i forskning om barn. Det som kallats den nya barndomssociologin innebar att barn som sociala aktörer och att de är aktiva i att konstruera den värld de lever i lyftes fram (James och Prout, 1990; Halldén, 2007) och frågor som barns röster, barns rättigheter och barns kompetens kom i fokus. Paradigmskiftet har också påverkat den barndomshistoriska forskningen (Gleason, 2016; Musgrove, Pascoe Leahy och Mouruzi, 2019).

När det gäller historisk forskning har vi sällan tillgång till barns röster genom dokument som de själva producerat i form av exempelvis brev och dagböcker (detta gäller förstås även många vuxna). Så är det också i detta fall. Det är genom institutionspersonalens anteckningar och vad de valt att redovisa som vi får uppgifter om Sigrid, vilket är en viktig källkritisk aspekt. Dokumentet från Stora Blecktorneret innehåller några hänvisningar till vad Sigrid sagt som: "Hon kunde ej motstå begäret att taga den [en börs med pengar]"; "där [i fosterhemmet] hon säger sig icke hafva trifts så godt". Sigrids utsagor presenteras i vissa avseenden som autentiska, men vad som lagts i Sigrids mun, vad som omtolkats och vad som

kanske just är det som Sigrid sagt vet vi inte. Det gäller även utsagor från andra personer som kommit i kontakt med henne. Det är också troligt att man från institutionernas sida velat ge en så positiv bild som möjligt av sitt eget handlande. Man kan även fundera över om Sigrid och andra som "hörs" sagt vad som förväntades av dem, vad man borde säga i ett slags förhörssituation med representanter från fattigvård/barnavård. Utifrån de bevarade dokumenten är det således svårt att veta vem som talar. Barbara Brenzel, som studerat en flickanstalt i USA, pekar på att det alltid blir antaganden och förmodanden när en person talar för en annan, men betonar också att om den typen av material inte utnyttjas så tenderar historier att glömmas bort (Brenzel, 1983, s.7).

Mona Gleason för ett resonemang som knyter an till detta men utvecklar frågan om barns röster. Även om barns egna dokument saknas är det möjligt att fånga deras röster genom att söka efter hur de reflekteras i vuxnas uttalanden, menar hon. Gleason presenterar ett sätt för historiker att arbeta, nämligen genom att använda "empathic inference, structural and relational analyses and explicitly theorising around age". Hon betonar att historisk kunskap är central för att ge en trolig bild av hur barn kan ha förhållit sig till en viss situation eller visst tillstånd och kunna göra rimliga tolkningar utifrån ett barnperspektiv (Gleason, 2016, s. 449).

Gred T. Smith som granskat en engelsk barninstitution under sent 1700-tal och 1800-talet hävdar att barns röster indirekt representeras genom deras handlande. Handlingarna är, skriver han, ofta starka indikatorer på en aktörs vilja och uttrycker känslor och attityder. Akter som innehåller uppgifter om barns trots kan läsas som att de ger röst åt den desperation, ensamhet, rädsla och ilska som barnen kan ha känt (Smith, 2019; se även Brzycki, 2019).

Ovannämnda studier har haft betydelse för bearbetningen av källmaterialet. Jag har tagit fasta på hur Sigrid handlade, hur hennes hand-

lingar omtalades och letat efter hur och i vilka sammanhang det kan tolkas som att Sigrids röst framträder genom vad vuxna säger. Jag vill även, utifrån Gleasons resonemang, betona vikten av historisk kontext för rimliga tolkningar. Att vara uppmärksam på detaljer och nyanser i källmaterialet kan här bidra till fördjupad kunskap och en ökad förståelse. Med inspiration från Carlo Ginzburg kan det även finnas skäl att fundera över vad som inte sägs något om (Ginzburg, 1989, s.13; 37). Vad är det som vi inte får veta? Handlar det om vad som i samtiden uppfattades som självklarheter, något som sågs som ovidkommande eller något som fanns skäl att dölja?

Barnhemsbarn på Stockholms stads uppfostringsanstalt för flickor

När Sigrid år 1902 skrevs in vid Stockholms stads uppfostringsanstalt för flickor var hon tio år. Hur utförliga inskrivningshandlingarna är för de enskilda flickorna varierar. För Sigrids del är de knapphändiga. Hennes far står som filare, modern uppgavs vara död. Enligt föreståndarinnans noteringar hade Sigrid varit utackorderad men på grund av "vanartigt uppförande" återlämnats till fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå och därifrån skickats till Stockholms stads uppfostringsanstalt för flickor. I vilket avseende hon hade varit vanartig framgår inte. Fosterhemmet uppfattades emellertid inte heller som lämpligt.²

Det saknas noteringar om Sigrid från hennes första år på institutionen, men när hon tillbringat ett år där rapporterade föreståndarinnan till styrelsen att Sigrid efter skolavslutningen i juni 1903 hade besökt sin syster och att hon hade stulit pengar hos henne. För pengarna hade hon köpt bakelser. Genom denna notering får vi veta att Sigrid hade en äldre syster och att hon hade kontakt med sin familj. Noteringen visar också att Sigrid gjorde som många andra barn som stal pengar: hon köpte sådant som tillhörde vad man skulle kunna kalla "barndomens goda" (Sundkvist,

1994, s. 169). Man kan se det som en längtan efter något som de annars inte hade tillgång till. Stölden ägde inte rum inom institutionen utan hos Sigrids syster. Att föreståndarinnan ändå sett sig ha anledning att nämna den för styrelsen berodde på, skrev hon, " att hon [Sigrid] förut visat oärlighet".³ Troligen syftar detta på hur Sigrid hade uppfört sig i fosterhemmet. Vi får inte veta hur föreståndarinnan fått kunskap om stölden hos systemen, men antagligen är det systemen som informerat henne.

Institutionen hade besökstider och barnen kunde några gånger om året besöka sin familj eller släktingar, men det är egentligen bara då besök och besökstider inte respekterats som vi får kunskap om barn som varit hos anhöriga och om föräldrar som kommit på besök – som att barnet inte återvänt till institutionen i tid eller att föräldrar kommit till institutionen utanför besökstiderna (Söderlind, 1999, s. 170f.). När det gäller Sigrid, handlade det dock inte om tider som inte respekterats utan om att institutionen hade fått veta att hon i samband med besöket stulit pengar, vilket skiljer sig från andra noteringar om besök och besökstider.

Knappt ett år senare, i april 1904, avvek Sigrid från barnhemmet efter att dessförinnan begått vad föreståndarinnan beskrev som "olofliga tillgrepp". Inget sägs om vad hon stal, från vem eller varför, men eftersom hon reste till Sundbyberg, i närheten av Stockholm, där hennes pappa och styvmor bodde är det troligt att hon behövde pengar till biljetten. Vi kan konstatera att Sigrid hittat till järnvägsstationen och att hon köpt biljett, vilket visar att hon inte var obekant med staden och att hon visste hur man skulle uppföra sig på en station. Ingen tycks ha lagt märke till henne. Sigrid var tolv år och flickorna vid Uppfostringsanstalten hade inte uniform. Antagligen skilde hon sig inte från många andra flickor som rörde sig på stan. Sigrid återfördes till anstalten, men på vilket sätt detta skedde nämns inte.⁴ Kanske uppfattades det som viktigast att Sigrid kom tillbaka till institutionen. Det kan också handla om att hennes pappa och styvmor lämnat

henne på institutionen och att det därför inte ansågs behöva noteras.

Att Sigrid reste till Sundbyberg följer ett mönster som återfinns bland många barn som rymmer från institutioner: hon rymde hem, eller i varje fall till hemorten (Jfr Sundkvist, 1994, s. 228; Smith, 2019, s. 273). Rymningen antyder att hon längtade till sin familj. Eller ville hon bara bort från Uppfostringsanstalten? Det är troligt att föreståndarinnan frågat Sigrid varför hon rymde, men detta kommenteras inte i rapporten till styrelsen. En tolkning skulle kunna vara att Sigrid sagt att hon inte trivdes på institutionen och att föreståndarinnan ville värna sitt eget arbete inför styrelsen, men som sagt, vi vet inte.

Av det bevarade källmaterialet framgår att det var mycket ovanligt att någon av de flickor som var intagna på institutionen stal eller rymde (Söderlind, 1999, s. 210f.) och styrelsen beslutade att Sigrid skulle placeras på en annan anstalt, Ersta, som tog emot så kallade vanartiga flickor. Sigrid kom emellertid inte iväg till Ersta och den 6 juli rymde hon återigen. Denna gång lyckades hon hålla sig undan i fyra dagar. Föreståndarinnans rapport till styrelsen ger oss åtminstone delvis svaret på varför denna rymning lyckades bättre. Den visar också att Sigrid hade tänkt ut en plan.

Att ta pengar, rymma och klä sig som pojke

Föreståndarinnan skriver att Sigrid hade skickats till ett rum som tillhörde en av personalen för att hämta en näsduk och att hon i samband med detta hade tagit pengar ur en portmonnä som fanns där. Ingen hade märkt stölden och på eftermiddagen hade Sigrid blivit ombedd att gå ett ärende utanför institutionen, men hon återvände inte till barnhemmet. I stället hade hon begett sig till järnvägsstationen och köpt en biljett till Sundbyberg. Där hade hon inhandlat en pojkkostym och låtit "maskinklippa" håret hos en frisör. Hon hade tillbringat dagarna och nätterna vid stationen och enligt föreståndarinnan hade hon använt en del av de

stulna pengarna för att köpa kaffe och kakor på ett kafé. Hon hade även köpt en spegel och en kniv. Sigrid upptäcktes av sin styvmor och fördes tillbaka till barnhemmet.⁵

Trots att Sigrid tidigare varit anklagad för stöld skickades hon för att hämta en näsduk i ett rum som tillhörde en av personalen och där det fanns pengar. Fick hon detta uppdrag för att ingen annan kunde gå eller ville personalen testa Sigrid och se om hon klarade av ett sådant förtroende? Även om barnen kanske inte varje dag skickades till personalens rum för att hämta saker kan det inte heller ha varit helt ovanligt, eftersom föreståndarinnan nämner det för styrelsen. Att Sigrid sändes ut på stan för att uträtta ärende tycks också märkligt med tanke på att hon tidigare hade rymt. Var även detta ett sätt att testa henne? Samtidigt säger uppgifterna en del om hur flickorna behandlades; att de var betrodda att hämta saker i rum som tillhörde personalen och att de ensamma skickades ut på stan för att uträtta ärenden när de var tolv år gamla. I en skrivelse från 1901 hade föreståndarinnan och lärarinnan påpekat att barnen gick alla ärenden så snart man kunde lita på dem.⁶ Att Sigrid skickades iväg tycks alltså ha följt institutionens normala rutiner, och som hon kunde utnyttja. Att Sigrid köpte pojkskläder, sannolikt begagnade, och lät klippa sig, visar att hon inte var främmande för att ensam gå in i en affär och att hon hade vana att hantera pengar.

Sigrid hade stulit pengar, hon hade rymt och hon hade förklätt sig till pojke. Man kan tolka handlingarna – och planeringen – som en stark önskan att lämna barnhemmet. Hon begav sig återigen till Sundbyberg där hennes far och styvmor bodde. Det var ett område som hon kände till men som också bör ha inneburit att det fanns en risk att bli upptäckt. Men kanske upplevde hon ändå det kända som säkrare än ett okänt område.

Att uppträda som det motsatta könet – en lång tradition

Att göra som Sigrid, att klä sig och uppträda som det motsatta könet, är ett fenomen som är känt genom historien. De holländska forskarna Rudolf Dekker och Lotte van de Pol (1995) beskriver det som en europeisk tradition att kvinnor klädde ut sig till män och hävdar att företeelsen nådde sin höjdpunkt, åtminstone i Nederländerna, under 1600- och 1700-talet. Det finns även svenska exempel från samma tid (Liljequist, 1997). Det är naturligtvis svårt att se Sigrid som en del av en bestämd tradition, men Sigrid valde en strategi som byggde på de könsroller som fanns i samhället. Nästan alla kvinnor som nämns i den holländska studien tillhörde "de lägre klasserna" vilket också gäller Sigrid, men de flesta kvinnorna hade ett liv som arbetare bakom sig. För att kunna uppträda som man ändrade kvinnorna frisyr, kläder och uppförande. De måste också ta sig ett manligt namn (Dekker och van de Pol, 1995, s. 29; 31). I en yttre, synlig mening följde alla ett gemensamt mönster även om orsakerna bakom besluten kunde skilja sig mycket från varandra.

Sigrid följde detta yttre mönster. Hon klippte håret, skaffade pojkskläder och försåg sig med kniv. Däremot sågs inget om pojknamn. De yttre attributen var viktiga betonar Nina Burton (2020) och vid sekelskiftet 1900 var hårlängd och byxor tydliga markörer för kön. Gruppfoto från tidens skolmiljöer visar att kortklippta flickor var mycket ovanligt och inga flickor hade långbyxor (Bergman, 1988; Davin, 1996). Kniven tillhörde pojkrollen, men varför Sigrid köpte spegeln kan vi bara spekulera om. Ville hon kontrollera utseendet; var hon nöjd med det kortklippta håret eller var hon orolig att det skulle synas att hon var en flicka?

Hur Sigrid fått idén att klippa håret och klä sig som pojke framgår inte. Frågade ingen om detta eller ansågs det inte relevant att redovisa? Kanske var det i samtiden väl känt att det motsatta könets kläder kunde fungera både som skydd och ett sätt att dölja den egna iden-

titeten. Lasse-Maja, som under tidiga 1800-talet ibland uppträdde som kvinna, ibland som man, var omtalad genom skillingtryck och olika skrifter, och berättelser om Lasse-Maja levde kvar långt in på 1900-talet (Wolke, 2017). Lasse-Maja är ett tydligt exempel på just de yttre attributens betydelse för om en person uppfattades som man eller kvinna. Flickor i manskläder var ett tema i flickböcker från tiden, men ofta handlade det då om lärda kvinnor som genom sina studier tappade sin kvinnlighet (Burman, 2021). Stockholms stads uppfostningsanstalt för flickor hade ett eget bibliotek som även innehöll vad benämndes som "berättelseböcker" och "roande" böcker, men om flickböcker av den ovannämnda typen fanns där framgår inte (Söderlind, 1999, s. 163).

Vilka fördelar kunde Sigrid vinna genom att uppträda som pojke? I berättelsen om Sigrids rymning synliggörs flera exempel på de skilda ramar som gällde för hur flickor respektive pojkar kunde uppträda och hur föreställningar om kön påverkade hur de bedömdes. Det var en flicka som hade avvikit från barnhemmet och om hon var efterspanad var det naturligtvis praktiskt att vara klädd som pojke eftersom inga flickor hade långbyxor. Men Sigrid tycks även ha varit medveten om att en förklädnad till pojke kunde innebära andra normer för uppförande.

Hur flickor respektive pojkar kunde röra sig utomhus är en aspekt. Som pojke tillbringade Sigrid flera dagar vid stationen utan att väcka uppseende. Hon gjorde som många andra pojkar; hon var utomhus och deltog i folklivet runt stationen. Eftersom det var sommar kunde hon sova ute. Att pojkar sov utomhus var inte helt ovanligt. En fjärdedel av de pojkar som åren 1890–1900 remitterades till Stockholms stads uppfostningsanstalt för pojkar hade sovutomhus under sommaren och en bit in på hösten (Björman, 1995). Att det var sommar innebar också att vuxna inte behövde fundera på varför hon/han inte var i skolan, inte heller befann hon sig ännu i en ålder då pojkar i allmänhet arbetade. På foto-

grafier från Stockholm vid sekelskiftet 1900 är halvtora pojkar ett vanligt inslag i gatubilden. De metar, drar kärror och leker på obebyggda tomter. En del av dem arbetade, men många gjorde antagligen som Sigrid – drog runt utan något bestämt mål. Sigrid levde, kan man säga, efter manliga villkor (Burton, 2020). Som flicka hade Sigrid uppträtt vanartigt genom att stjäla och rymma, men som pojke höll hon sig inom de ramar som gällde pojkars uppförande i allmänhet. Att hon inte hade något bestämt att göra var visserligen inget önskvärt beteende, men hon stal inte utan köpte sin mat även om pengarna var stulna.

Flickor hade inte samma frihet att röra sig utomhus och disponerade inte själva sin tid i samma utsträckning som pojkar. När äldre flickor förekommer på fotografier är de ofta omgivna av yngre barn och uppteckningsmaterial ger många exempel på äldre flickors ansvar för småsyskon (Henschen, 1993). De var, som Anna Davin (1995) påpekar i en studie om fattiga barns uppväxt i London kring sekelskiftet 1900, på ett annat sätt än pojkar knutna till hemmet genom olika uppgifter. Eftersom flickors aktiviteter utanför hemmet ofta måste kombineras med att de hade ansvar för småbarn, kunde de inte röra sig lika långt från hemmet som pojkar. Deras tillgång till utomhusmiljön var därmed mer begränsad.

Sexualitet och moral är en annan aspekt. En flicka som ensam tillbringade flera dagar vid en järnvägsstation hade sannolikt väckt misstanke och stationspersonalen hade kanske kontaktat polis eller barnavårdsnämnd. En ensam flicka som sov utomhus riskerade antagligen också att utsättas för sexuella närmanden. Studier har pekat på att förklädnad ofta användes som skydd i samband med resor (Burton, 2020). Om Sigrid varit medveten om detta framgår inte, men genom att låtsas vara pojke kunde hon freda sig från män och från polis.

Föreståndarinnan anger vad Sigrid stal, från vem hon stal, vart hon rymde och hur länge hon var borta, men inte vilka människor som hon träffade. Beskrivningen överensstämmer

i detta avseende med andra beskrivningar av pojkar som rymt; rapporter om flickor innehåller däremot ofta uppgifter om vilka personer de träffat (Sundkvist, 1994, s. 114). Om Sigrids uppförande följer ett pojkmönster så kan detsamma sägas om föreståndarinnans rapport – det är en pojkes rymning som beskrivs. Föreståndarinnan tycks inte ha frågat vilka Sigrid hade talat med och rapporten innehåller inga antydningar om att Sigrid skulle ha kunnat råka illa ut. Kanske var det så att pojklädrarna och klippningen hade skyddat henne och att föreståndarinnan var medveten om detta. Att flytta ihop med pojkar/män och att få mat och husrum i utbyte mot sexuella tjänster har ibland varit ett sätt för flickor som rymt att klara sitt uppehälle (Jfr Odem, 1995). Sigrid, som uppträdde som pojke, hade i detta avseende i föreståndarinnans ögon inte "fallit" för att använda den tidens uttryck.

Föreståndarinnan avslutade rapporten med att påpeka att Sigrid hade hårsvamp och föreslog att Sigrid skulle tas in på sjukhus, eftersom det fanns risk för att hon skulle rymma igen. Föreståndarinnan tycks ha varit angelägen att bli av med Sigrid. Att hon föreslog intagning på sjukhus kan höra samman med att hon visste att det inte fanns någon ledig plats på Ersta som man tidigare ville skicka Sigrid till. Hårsvampen blev något att ta till. Fyra månader senare var Sigrid fortfarande kvar, men i december flyttades hon till sjukhus och därifrån till fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå för att placeras i fosterhem på landet, fem mil söder om Stockholm. När den första fosterfamiljen inte ville ha henne hade hon skickats till Uppfostringsanstalten för flickor. När institutionen ville bli av med henne placerades hon i ett nytt fosterhem.

Som pojke i Stockholm

Till institutionen Stora Blecktornet kom Sigrid kring jultiden 1906 efter att ha rymt från sitt fosterhem och sedan levt som pojke i Stockholm under några veckor, det som den inledande tidningsnotisen berättade om.

Av rapporten från Stora Blecktornet framgår att Sigrid stannade nästan två år i fosterhemmet, men i början av november 1906 gav hon sig iväg. Hon var då 14 år gammal.

Rymningen inleddes med att Sigrid tog pengar hos en granne. Hon hade skickats dit i ett ärende, men när hon kom fram låg han och sov. Hans portmonnä fanns på bordet. "Hon kunde ej motstå begäret att taga den" står det i rapporten, som fortsätter att berätta att Sigrid, när hon såg att det fanns mycket pengar i portmonnän, kom på att hon skulle rymma, eftersom hon inte trivdes så bra i fosterhemmet. Kanske har Sigrid sagt så, kanske är det en tolkning av den som skrev. När grannen upptäckte stölden på måndagen, han hade legat berusad hela söndagen, misstänkte han Sigrid som ju hade varit där och begav sig till Sigrids fosterhem. Sigrid erkände stölden, men hon lämnade inte tillbaka alla pengarna. Enligt rapporten hade Sigrid sagt att grannen hade varit så full så hon trodde inte att han kom ihåg exakt hur mycket pengar som fanns i portmonnän. Sigrid tog med sig de pengar som hon hade behållit till skolan. Under skoltimmarna stred hon, står det, med "sitt bästa jag", men i stället för att gå hem efter skolan och erkänna stölden begav hon sig till en annan granne som bodde en bra bit längre bort. Sigrid sägs ha fruktat stryk på grund av stölden men också känt "äventyrslystnad". Att hon begav sig till denna andra granne, berodde på, sägs Sigrid ha uppgett, att han var den kortaste man som hon kände och att hans kläder skulle kunna passa henne. När hon väl bestämt sig för att rymma tänkte hon således på sina tidigare erfarenheter – att det var lättare att hålla sig undan som pojke – och planerade efter detta. "Klädde hon sig till pojke, skulle nog inte polisen ha så lätt att finna henne och andra människor svårare att känna igen henne". Hon var alltså medveten om att förklädnaden kunde skydda henne.

När hon kom fram hade hon hälsat från fostermodern och bett att få sova över eftersom hon skulle ett ärende till en affär som låg nära denna granne. Grannen tycks, enligt hur Sigrid

refereras, först ha blivit lite konfunderad, men Sigrid var nu 14 år och det fanns ingen uppenbar anledning att tvivla på henne. På morgonen besökte hon affären och köpte en mössa. När hon kom tillbaka var grannen, som var fiskare, ute. Sigrid gjorde ett paket med hans söndagskostym och när grannen kom tillbaka låtsades hon att det kom från affären där hon köpt en mössa. Nästa dag gav Sigrid sig iväg. Hon bytte kläder i skogen, klippte håret och bestämde sig för att kalla sig Oskar. Hon valde alltså ett namn, precis som de kvinnor som Dekker och van de Pol (1995) beskriver i sin studie. Därefter gick hon till en järnvägsstation som fanns i närheten och köpte en biljett till Stockholm. Vad tänkte Sigrid? Hur skulle hon klara sig? Om detta får vi inget veta, inte heller om sådana frågor ställdes till Sigrid. Det noggranna genomförandet visar samtidigt beslutssamhet och en vilja att ge sig av. Vid två tidigare rymningar hade hon begett sig till Sundbyberg, där hennes pappa och styvmor bodde; denna gång Stockholm. Kanske var hon utifrån sina tidigare erfarenheter medveten om att ingen hjälp fanns att få från den närmaste familjen, men antagligen var det även svårare att bli upptäckt i Stockholm.

Det står inget om hur mycket pengar Sigrid hade kvar när hon kom till Stockholm, men sannolikt ingen större summa. Var skulle hon sova (det var sen höst) och hur skulle hon få pengar till mat? Sigrid tycks ha gått metodiskt tillväga. Enligt rapporten hade Sigrid sagt att hon i Stockholm letade efter en man som såg ut som en arbetare för att fråga honom om husrum, vilket tyder på att det var hos sådana familjer som hon kände sig hemma och trodde sig kunna få hjälp av. Efter flera timmars letande hade hon funnit en man som hon vågade be om hjälp. Hon hade i förväg tänkt ut vad hon skulle säga: att hon kom från landet och skulle besöka släktingar, men att släktingarna visade sig ha flyttat och att ingen kände till deras nya adress. I samtiden var det en fullt rimlig historia. Stockholm präglades av stor inflyttning och många fattiga familjer flyttade

ofta. Sigrid fick följa med mannen hem, han hade familj, och hon sov på golvet tre nätter. Av en pojke som delade ut reklamblad och som hon börjat prata med fick hon rådet att läsa annonserna om springpojksplats. Sigrid sökte och fick arbete i en bokhandel. Det tycks ha gått lätt att få ett enkelt arbete. Ingen frågade efter skolbetyg eller referenser. Bokhandlaren, som senare kontaktades av myndigheterna, hade enligt rapporten anställt pojken på grund av hans "ärliga och hyggliga utseende".

Sigrid hade arbete, men behövde någonstans att bo. Enligt rapporten hade hon sagt att hon letade efter en farbror som såg snäll ut. Hon träffade på en man, herr Ö. som hade lamp- och lysoljeaffär. Mannen berättade senare att han hade rörts av pojkens historia och pojken hade ju fått arbete. Sigrid fick sova hos mannen och hans hustru som inte själva hade några barn. Hon blev kvar hos dem och följde även med dem till kyrkan.

Men att låtsas vara någon annan var i längden inte helt lätt. För Sigrid blev klädbyte ett problem. När hustrun i familjen ville att Sigrid skulle byta till nya kläder som hon lovade sy gav sig Sigrid iväg, vilket visar att hon var rädd att det skulle upptäckas att hon var flicka. Enligt rapporten uppgav paret, när de senare hördes av fattigvårdsnämnden, att de blivit mycket förtjusta i Oskar. Kvinnan hade visserligen upptäckt att hennes portmonnä hade försvunnit men eftersom hon tyckte om pojken ville hon inte anklaga honom för stöld. Sigrid själv uppges ha sagt att hon tog pengarna för att kunna köpa mat.

Sigrid fick även problem på sitt arbete. Det var hennes pålitlighet som ifrågasattes. Inspirerad av en äldre pojke som hon träffat på stan började Sigrid sälja julkort och bodde med pojken på ett litet hotell. Vid jultid försökte hon få husrum på ett natthärbärge för kvinnor som drevs av Frälsningsarmén. Kanske tänkte hon att hon som ung pojke ändå skulle kunna få sova där. Personalen tog sig an pojken, eftersom han, enligt vad de sade, var frusen och såg så ung ut. Vid samtal med

honom tyckte slumsystrarna emellertid att han hade svårt att redogöra för sin bakgrund; de blev misstänksamma och tog honom till Fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrås barnhem, som han hade nämnt under samtalet. Där uppdagades pojkens verkliga identitet. På vägen dit hade Sigrid försökt rymma men fångades in. Enligt rapporten hade hon sagt att hon skämdes och att hon var rädd för stryk.

Relationer och föreställningar om kön

När Sigrid rymde agerade hon ensam, men hon hade inte klarat sig utan hjälp av andra. Det är en viktig aspekt. Sigrid fick övernatta hos grannen, vars kostym hon sedan stal. De två män som hon tilltalade på gatan hade båda stannat och lyssnat till hennes historia och sedan låtit henne följa med hem till sina familjer. Makarna Ö. fäste sig vid Sigrid och frun skulle sy nya kläder. Bokhandlaren krävde inga referenser. De två pojkar som hon slog sig i slang med tipsade om arbete och med den ene delade hon hotellrum några nätter. Slumsystrarna på kvinnohärbärgets tog emot henne, trots att det var en pojke som sökte hjälp.

Rapporten om den första rymningen i pojkläder visade hur samhällets genusnormer kunde utnyttjas och skapa möjligheter för den som likt Sigrid låtsades vara av motsatt kön. Detsamma gäller den andra rapporten. Som pojke kunde Sigrid lätt få ett springpojksjobb som kanske hade varit svårare för henne som flicka. Detta framgår när affärsinnehavaren refereras. I bokhandeln trodde man inte att det var sant att springpojken var en flicka. En springpojke skulle vara rask och stark, egenskaper som associerades med pojkar. Sigrid uppfattades ha dessa egenskaper, hon var snabb och hade inte haft några problem att hantera de tunga kärrorna. Klädd som pojke och med kort hår kunde Sigrid utnyttja tidens genussystem – hon fick springpojksarbetet. Och genom att klara av ett arbete som ansågs lämpligt för pojkar, eftersom det var tungt, visade hon att detta system kunde ifrågasättas.

Men normer överensstämmer inte alltid med verkligheten. Många unga flickor hade arbeten som fordrade styrka. Småbarn som skulle lyftas och bäras krävde starka armar och stark rygg, detsamma gällde tvätt, städning och jordbruksarbete. Källmaterialet från Uppfostringsanstalten för flickor visar att Sigrid under sitt sista år där, när hon var tolv år, hjälpte till med att städa, bära in ved och att duka. Inom institutionen var arbetsuppgifterna fördelade efter ålder och detta var 12–13-åringarnas ansvar (Söderlind, 1999). Det är även troligt att hon som fosterbarn på landsbygden deltagit i olika sysslor. Hon bör ha varit van att hugga i och vara uthållig. I en agrar miljö både erkändes och uppskattades kvinnors fysiska styrka (Sommestad, 1992). Att springpojksjobbet ansågs kräva en pojkes styrka hörde sannolikt inte bara samman med föreställningar om styrka utan även med föreställningar om flickors och pojkars plats i det urbana offentliga rummet.

Inte heller denna rapport innehåller kommentarer vad gäller sexualitet trots att Sigrid tagit kontakt med okända män, både äldre och yngre, och delat hotellrum med en av dem. Även denna gång tycks pojkklädseln ha uppfattats som skydd för Sigrid som flicka.

Två gånger nämns att Sigrid sagt att hon var rädd för stryk, dels för stryk om hon i fosterhemmet skulle erkänt att hon inte lämnat tillbaka alla pengarna, dels för stryk i Utackorderingsbyråns barnhem om hon kom tillbaka dit. Vad Sigrid lagt i ordet stryk, om hon använt ordet, vet vi inte. Fysisk bestraffning förekom vid denna tid både i hem, fosterhem, i skolan och på andra institutioner och i barnavårdslagstiftningen fanns aga upptagen som en av barnavårdsnämndens åtgärder (SFS, 1902, s. 67), men rädsla för stryk tycks ändå ha varit ett argument som kunde användas för att förklara sitt handlande. Fysisk bestraffning var dock vanligare och mer omfattande när det gällde pojkar (Davin, 1996; Söderlind, 1999; Hendrick, 2003).

Stora Blecktornet och sedan?

Enligt rapporten hade Sigrid "uppfört sig utmärkt" på Stora Blecktornet. Det står att Sigrid "i grund och botten är en snäll och känslig flicka", att hon visat mycket ömhet och vänlighet mot de små barnen och att hon var villig och duktig att arbeta. Som fjortonåring på en institution för 8–14-åringar var Sigrid sannolikt en av de äldsta flickorna.

Det är också tydligt att den som skrev bekymrade sig för Sigrid. [Hon är] "inbunden och svår att komma underfund med. Hon försjunker ofta i tankar och förefaller då, som grubblade hon intensivt öfver något." Sigrid sägs bli rörd när någon är snäll mot henne och ha lätt för att falla i gråt.

Sättet att beskriva Sigrid – att lyfta fram flera positiva egenskaper, betona att hon var duktig att arbeta och snäll mot de små, men också att hon var känslig och grubblande visar att det inom den sociala barnvården kunde finnas både kunskap om och utrymme för en djupare förståelse för barns utsatthet och uppförande trots att gränser för vad som var ett accepterat beteende hade överskridits. Sigrid hade rymt, stulit och hon hade ljugit för många olika personer. Enligt rapporten kunde hon ljuga på ett övertygande sätt, en kommentar som sannolikt bygger på att Sigrid på ett trovärdigt sätt kunnat presentera olika historier: för grannen vars kostym hon stal och för männen som hon kontaktade för att få husrum. Det står till och med, och det är väl troligt att Sigrid sagt så, att Sigrid bara narrades när hon ansåg att det var nödvändigt.

Sigrid var nu 14 år gammal. De flesta barn i hennes ålder hade slutat skolan och börjat arbeta. Vad Sigrid själv tänkte om sin framtid sägs ingenting om och sannolikt blev hon inte heller tillfrågad om detta. Hennes uppförande inom institutionen tyder samtidigt på att hon fann sig till rätta, kanske för att hon även tycks ha fått uppskattning. Det kan även ha varit en strategi för att undvika en ny institutionsplacering.

Sigrid sägs vara duktig i husligt arbete och intresserad av husliga sysslor. Detta kan ha setts som viktigt att synliggöra för att markera Sigrids könstillhörighet, men om förklädningen uppfattades som skydd, handlade det kanske snarare om Sigrids framtid. För den som liksom Sigrid stod utan familj var husligt arbete ofta det enda eller åtminstone det första alternativet när det gällde arbete. Att arbeta i andras hem var ett underordnat arbete, långt ner i yrkeshierarkin, men man fick mat och husrum. Att husligt arbete lyftes fram i Sigrids fall var därför inte så konstigt, det markerade både kön och klass. Märkvärdigt är däremot rapportens formuleringar om att Sigrid, om hon på nytt skulle placeras i fosterhem, borde komma till ett hem som till exempel en stor bondgård eller om möjligt en prästgård där hon skulle kunna få lära sig husliga sysslor. "I ett sådant hem, med intelligenta, förfinade fosterföräldrar", står det, "kan kanske Sigrid Andersson fostras och räddas till en god och nyttig samhällsmedlem och därmed vore ju mycket vunnet." Den idériedom, kompetens och starka vilja som Sigrid visat tycks ha gjort avtryck.

Uppgifter saknas om när Sigrid lämnade Stora Blecktornet och vart hon då tog vägen. Från hennes vuxenliv finns en notering i den matrikel som föreståndarinnan vid Uppfostringsanstalten för flickor förde. Av anteckningarna framgår att föreståndarinnan hade kontakt med en del flickor efter utskrivningen och att några kom på besök. Sigrid var en av dem. Tyvärr är noteringen odaterad, men föreståndarinnan har antecknat att hon "såg hygglig ut" och att hon var gift i Bergen i Norge.⁷ Varför Sigrid som vuxen sökte upp barnhemmet kan vi bara spekulera om: kanske ville hon visa att hon klarat sig bra. Besöket antyder också att hon, åtminstone i vuxen ålder, inte såg sin barnhemstid som alltför hemsk.

Att rymma var ett sätt att åstadkomma förändring, skriver Maria Sundkvist i en studie som bygger på material från Norrköpings barnavårdsnämnd 1903–1925. Enligt henne

var det även vanligt att barn rymde flera gånger (Sundkvist, 1994, s. 226f.). Sigrid passar in i detta mönster. Hon rymde flera gånger och rymningarna påverkade på olika sätt hennes liv. Hon flyttades mellan fosterhem och institutioner, men skaffade också erfarenheter och utmanade både problem och genusnormer.

Vad som drev henne att rymma får vi egentligen inte veta, även om det som ovan framgått finns vissa antydningar. Hur hon bar sig åt är däremot nog redovisat. Genom hennes handlingar framträder både vad hon längtade efter och vad hon behövde.

Att Sigrid valde förklädnad till pojke vid två tillfällen visar att hon var medveten om att yttre attribut som kläder och hårlängd var avgörande för hur man uppfattades av omgivningen. Om hon själv främst sett kläderna som ett sätt att inte bli igenkänd eller om hon även förstod att de kunde fungera som skydd mot sexuella övergrepp vet vi inte. Inte heller om Sigrid upplevde att klädbytet var en befrielse från krav på kvinnlighet och om hon kände tillhörighet till pojkrollen.

De historiska dokumenten ger en komplex bild av Sigrid. Hon kan beskrivas som offer för olika omständigheter och hon är objekt för insatser som hon inte har något inflytande över. Men hon framträder även som subjekt och agerade för att på olika sätt påverka sin situation. Att flera människor, varav några var sådana som hon inte tidigare kände, hjälpte henne och kanske var en förutsättning för att hon skulle klara sig, ger samtidigt perspektiv på både aktörskap och dess gränser. Det ger även perspektiv på människors benägenhet och vilja att hjälpa andra.

Många frågor lämnas utan svar men dokumenten ger samtidigt en rad exempel på vad en fattig 12–14-årig flicka i den tidens Stockholm klarade av. Sigrid kunde planera, hantera pengar, visste hur man köpte kläder och kunde fundera ut hur hon skulle skaffa pojk/manskläder. Hon ansågs vara duktig att arbeta, både med hushållsarbete och som springbud. Hon kunde uppföra sig på en järn-

vägsstation och på tåg. Hon kunde hitta på trovärdiga historier och hon vågade ta kontakt med främmande människor. I flera avseenden är det ett tidigt vuxenblivande som beskrivs, om än inte ovanligt för sin tid, och kanske delvis framtvingat av situationen.

Noter

- 1 Svenska fattigvårdsförbundets kalender 1913, s. 268
- 2 Matrikel 1882–1935 s. 140; Inskrivningshandlingar saknas. Protokoll 22/8 1902, Bilaga D. UAFF, SSA.
- 3 Protokoll 21/8 1903, Bilaga C. UAFF, SSA.
- 4 Skrivelse till Fattigvårdsnämndens delegerade, daterad 18/7 1904. Fadern var troligen omgift. UAFF, SSA
- 5 Protokoll 11/8 1904, Bilaga C. UAFF, SSA.
- 6 Skrivelse till styrelsen daterad 3/10 1901. UAFF, SSA.
- 7 Matrikel 1882–1935, s. 140. UAFF, SSA.

Referenser

Otryckta källor

Stockholms stadsarkiv (SSA); Stora Blecktornets flickhem; Journaler med bilagor 1907
Stockholms stadsarkiv (SSA); Stockholms stads uppfostringsanstalt för flickor (UAFF); Protokoll, Inskrivningshandlingar, Matrikel

Tryckta källor och litteratur

Bergman, I. (1988) "Kvinnorna och byxorna" i *Fataburen*. Nordiska museets och Skansens årsbok, Stockholm, s. 33–55.
Bjurman, E.-L. (1995) *Barnen på gatan*. Stockholm: Tidens förlag.
Brenzels, B. M. (1983) *Daughters of the state. A Social Portrait of The First Reform School for Girls in North America 1856–1905*. Cambridge, Massachusetts: MIT P.

Brzycki, M.A. (2019) "Revolutionary Successors: Deviant Children and Youth in the PRC, 1959–1964", i Moruzi, K.; Musgrove, N. och Pascoe Leahy, C. (red.) *Children's Voices from the Past. New Historical and Interdisciplinary Perspectives*. Cham: Palgrave Macmillan, s. 285–304.
Burman, C. (2021) Om Maria Andersson: "Framtidens kvinnor. Mognad och medborgarskap i svenska flickböcker 1832–1921. *Svenska Dagbladet*, Under strecket 8 mars 2021, s. 20.
Burton, N. (2005/2020) *Den nya kvinnostaden. Pionjärer och glömda kvinnor under 2000 år*. Stockholm: Albert Bonniers förlag.
Davin, A. (1996) *Growing Up Poor. Home, School and Street in London 1870–1914*. London: Rivers Oram Press.
Dekker, R. och de Pol, L. van (1989/svensk översättning 1995) *Kvinnor i manskläder. En avvikande tradition. Europa 1500–1800*. Stehag: B. Östlings bokförlag Symposion.
Ginzburg, C. (1989) *Ledtrådar. Essäer om konst, förbjuden kunskap och dold historia*. Stockholm: Häften för kritiska studier.
Gleason, M. (2016) "Avoiding the Agency Trap: Caveats for Historians of Children, Youth, and Education". *History of Education*, Vol. 45 (4), s. 446–59.
Halldén, G. (2007) "Barndomssociologi och möjligheten av ett psykosocialt perspektiv", i Halldén, G. (red.) *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Stockholm: Carlssons Bokförlag, s. 25–40.
Hendrick, H. (2003) *Child Welfare: Historical Dimensions, Contemporary Debates*. Bristol: Policy Press.
Henschen, H. M. (red.) (1993) *Barn i stan från sekelskifte till nittital*. Stockholm: Folksam, Stockholms stadsmuseum, Tidens förlag.
James, A. och Prout, A. (1990) "Introduction" samt "A New Paradigm for the Sociology of Childhood? Provenance, Promise and Problems", i James, A. och Prout, A. (red.) *Constructing and reconstructing childhood. Contemporary Issues in the sociological study of childhood*. London: The Falmer Press, s. 1–6, 7–34.

- Liljequist, J. (1997) "Att inte kunna förstå sig är att inte att kunna leva." Om personlighet, identitet och kön i 1600- och 1700-talens Sverige", i Ericsson, T. och Guillemot, A. (red.) *Individ och struktur i historisk belysning: festskrift till Sune Åkerman*. Umeå: Institutionen för historia, Umeå universitet.
- Musgrove, N.; Passcoe Leahy, C. och Mouruzi, K. (2019) "Hearing Children's Voices: Conceptual and Methodological Challenges", i Moruzi, K.; Musgrove, N. och Pascoe Leahy, C. (red.) *Children's Voices from the Past. New Historical and Interdisciplinary Perspectives*. Cham: Palgrave Macmillan, s. 1–25.
- Odum, M. E. (1995) *Delinquent Daughters. Protecting and Policing Adolescent Female Sexuality in the United States, 1885–1902*. Chapel Hill & London: North Carolina University Press.
- SFS 1902:67 *Lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn*.
- Sköld, J. och Söderlind, I. (2014) *Fosterbarn i tid och rum. Lokal och regional variation i svensk fosterbarnsvård cirka 1850–2000*. Stockholm: Carlssons bokförlag.
- Smith, G.T. (2019) "Muffled Voices: Recovering Children's Voices from England's Social Margins", i Moruzi, K.; Musgrove, N. och Pascoe Leahy, C. (red.) *Children's Voices from the Past. New Historical and Interdisciplinary Perspectives*. Cham: Palgrave Macmillan, s. 263–283.
- Sommestad, L. (1992) *Från mejerska till mejerist. En studie av mejeriyrkets maskuliniseringsprocess*, Lund: Arkiv.
- Sundkvist, M. (1994) *De vanartade barnen. Mötet mellan, barn, föräldrar och Norrköpings barnavårdsnämnd 1903–1925*. Uppsala: Hjelms.
- Svenska fattigvårdsförbundets kalender* (1913) Stockholm
- Söderlind, I. (1999) *Barnhem för flickor. Barn, familj och institutionsliv i Stockholm 1870–1920*. Stockholm: Stockholmia.
- Vehkalahti, K. (2016) "Dusting the archives of childhood: child welfare records as historical sources". *History of Education*, Vol. 45 (4), s. 430–455.

Wolke, L. E. (2017) *Lasse-Maja. Stortjuven som blev författare och legend*. Stockholm: Carlssons Bokförlag.

Författarpresentation

Ingrid Söderlind är docent i Tema Barn Linköpings universitet och tidigare lektor vid Avdelningen Socialt arbete vid samma universitet (numera pensionerad). Hennes forskning rör barn och barndom i ett historiskt perspektiv med särskilt fokus på barn i utsatta miljöer och välfärdspolitik. Hon har bl.a. forskat om barnhem och fosterhem, och barndom och arbete. Söderlind är en av författarna till *Barnen och välfärdspolitiken. Nordiska barndomar 1900–2000* (2011). För närvarande forskar hon om svenska kommittéer som under 1930- och 1940-talet arbetade med hjälp till barn i krigsutsatta länder.

Adr: Ingrid Söderlind, Västerlånggatan 31, 111 29 Stockholm, Sverige.

E-post: ingrid.k.soderlind@telia.com